

'Māksla ir komunikācija'. Saruna ar 'Purvīša balvas' nominantu Ernestu Kļaviņu

Mākslinieks Ernests Kļaviņš plašai auditorijai zināms kā parodists un karikatūrists ar saviem politiskajiem zīmējumiem, kuri publicēti ne vienā vien laikrakstā un žurnālā. Pašlaik viņa darbi katru nedēļu apskatāmi iknedēļas žurnālā "Ir". Līdztekus tam mākslinieks darbojas arī kā konceptuāls gleznotājs.

Viņa pēdējā izstāde "Nirējs" galerijā "Alma" guvusi lielu skatītāju un mākslas kritiķu uzmanību. Mākslas cienītājus izstāde piesaistījusi ar savu vienkāršību un patiesumu. Šī izstāde arī atnesa autoram prestižās Purvīša balvas 2017 nomināciju.

Nominācijas pamatojums. "Smalkā humora meistars Ernests Kļaviņš izstādē "Nirējs" ir nopietns. Ikdienu "parastā" viņa glezniecībā kļuvusi poētiska, pat kaut kāda pārļācīga, lai cik banālas situācijas arī Kļaviņš neizvēlētos attēlot - meitenes Makdonaldā, manekenus skatlogā u.c. ikdienības parastību.

Māksliniekam sanāk kaut kas nesamākslots, godīgs. Primitīvas līnijas veido vienkāršas figūras, kompozīciju laukumus aizpilda harmonisks kolorīts, tas viss ir ļoti stabils, kompozicionāli līdzsvarots, koloristiski nobalansēts, taču tā noteikti nav profesionālās rafinētības aprēķina piegarša. Kļaviņa glezniecībā sanāk patiesums un vienkāršība, tas ko cilvēki gaida viens no otra ikdienā," nomināciju pamato Elita Ansone.

Intervijā mākslinieks atklāti stāsta par izstādi "Nirējs", iedvesmu darbos, literatūru un medijiem.

Kāds ir izstādes "Nirējs" galvenais vēstījums, ko vēlējāties nodot auditorijai?

Uzbursim iztēlē hipotētisku situāciju, kur es esmu uzgleznojis govi pļavā. Var, protams, to uztvert kā mātišķās zemes simbolu vai kā mūsdienu gaļas industrijas kritiku. Re, kur pareiza - zāli ēdoša gov, kura tiek pretstatīta ar kukurūzu barotai un antibiotikām piesūknētai industriālai govij. Bet es esmu tikai uzgleznojis govi pļavā, bez jebkādas pievienotās vērtības. Es nedomāju, ka cilvēki vispār viens otram var pateikt kaut ko svarīgu, izņemot tīri praktiskas lietas. Piemēram - "Ārā ir slidens", "Tas ir melns suns", "Ja jūs domājat, ka Lembergs ir kārtīgs saimnieka vecis, kurš daudz dara Latvijas labā, jums nav taisnība".

Kas šajā izstādē ir "Nirējs"? Ko tas atspoguļo?

Izstādē bija redzama īsa animācija, kur cilvēciņš stāv torņa galā, saņemams un, kliezot no šausmām, lec baseinā, iekrīt ūdenī, izlien no baseina un atkal rāpjas tornī, atsākot ciklu. Man tika stāstīts, ka skatītāji to uztvēra kā cilvēka pūļu bezjēdzīguma metaforu. Daudzi saskatīja nirējā sevi.

Jūs izstādē esat uzbūris fabulas, kas liek smaidīt un domāt. Vai ikvienu savu darbu veidojat tā, lai liktu aizdomāties par kādu aktuālu problēmu?

Gleznas nav domātas kā sociālā kritika. Vienkārši kā ainas no ikdienas dzīves.

Kā Latvijā vērtējat izpausmes brīvību mākslā? Vai vienmēr darbā ieliekat visu, ko vēlaties, vai tomēr liela daļa materiālu paliek "aiz strīpas"?

Nekādus izpausmes brīvības ierobežojumus Latvijā neredzu. Daži, labu griboši, likumdevēji gan pašlaik ir ieviesuši likumus pret nacisma un komunisma slavināšanu. Man liekas, ka tas ir nepareizi un amerikāņu attieksme pret vārda brīvību ir pareizāka, bet, tā kā pagaidām netaisos slavināt nedz nacismu, nedz komunismu, šos ierobežojumus nejūtu.

Vai, veidojot savus darbus, pieķerat sevi pie domas, ko par darbiem domās auditorija, ko teiks kritiķi?

Māksla tomēr ir komunikācija, tāpēc vajag domāt, kā to uztver skatītājs. Kritiķi Latvijā parasti ir samērā komplementāri, kā jau šaurā sabiedrībā. Atgriezoties pie mākslas darba vēstījuma, es bieži domāju, vai, saskatot tur kādu slēptu nozīmi, mēs nelīdzināties cilvēkam, kurš pilda Roršaha testu un nejaušā simetriskā traipā redz sikspārni, galvaskausu, ziedu vai ko citu.

Jūs esat zināms kā sarkasma, erudīcijas un vieglas ironijas meistars. Vai tā tiesa, un kā šādas iezīmes jums palīdz ikdienā?

Nepalīdz. Ikdienā man ir riebīgs raksturs.

Kur rodas jūsu iedvesma? Vai katru nozīmīgu notikumu Latvijā un pasaulē jau redzat kā ideju saviem darbiem, politiskajiem zīmējumiem?

Nu, es, protams, izvēlos, kas der, kas neder. Pašlaik tiek ražots daudz atkritumu ziņu ar pārspīlētiem virsrakstiem, medijot klikšķus. Brīžiem tiek nekritiski pārpublicētas preses relīzes vai ražoti pasūtījuma raksti.

Ko jūs lasāt? Kāda literatūra jūs iedvesmo darbiem?

Populārzinātnisko literatūru bieži lasu. Tā kā mans darbs pārsvarā ir ar attēliem, nevis tekstu, strādājot daudz klausos audio grāmatas. Es zīmēju arī komiksus, tāpēc mani interesē stāstījuma problēma, kā būvēt sižetu utt.

Vairāki mākslinieki, ar ko nācies tikties, atzīst, ka mēģina izvairīties no medijiem un no tajos atspoguļotajām negācijām. Kā ir ar jums, vai vienmēr esat lietas kursā par notikumiem, vai tomēr daudz ko "laižat gar ausīm", lai nepārslogotu sevi ar negatīvo?

Sekot notikumiem Latvijā un pasaulē man vajag darba vajadzībām. Protams, nervus tas bojā, bet bāzt galvu smiltīs arī nav alternatīva.

Vai var iemācīties kļūt par labu mākslinieku, vai tomēr šāds talants ir jau no dzimšanas?

Nav ne jausmas. Mācīšanās process, ne obligāti mācību iestādē, protams, ir nepieciešams. Var arī degradēt un pārstāt būt par labu mākslinieku. Vēsturē ir piemēri.

Ko jums nozīmē nominācija Purvīša balvai?

Patīkami, protams, ja tevi nominē.